

tas, et consequenter claves, præter characterem, nihil reale et physicum ponunt in hominem; et ideo non possunt in re habere distinctionem, nisi quatenus a Deo deputantur ad varios actus, et ita in ordine ad illos est distinctio secundum rationem, et secundum quamdam extensionem moralem; tamen potestas in se una est, integra et perfecta; quod si daretur ad unum actum et non ad alium, esset eadem potestas, inchoata tamen et imperfecta.

An inter has claves numeretur potestas jurisdictionis.

7. *Cajetani responsio.*—*Mariani responsio.*—Sed dicet aliquis: cur potestas jurisdictionis non numeratur inter has claves? Responderi potest primo ex Cajet., tom. 4 Opuscul., tract. 3 de Roman. Pont., cap. 5, quod Theologi tantum diviserunt claves, ut pertinent ad potestatem ordinis, quia illa est propria et per se potestas; jurisdiction autem magis videtur quasi conditio necessaria, et applicatio materiae. Alter Marianus Victor, in lib. de Confessione, c. 12, concedit jurisdictionem significari nomiae clavis; et ita ipse tres claves distinguit, scientiae, potentiae et jurisdictionis. Et non est dubium quin metaphora clavis in Scriptura et Sanctis se extendat ad potestatem jurisdictionis; nam potestas ligandi et solvendi per excommunicationem, tantum est potestas jurisdictionis, et passim significatur nomine clavis; et potestas Ecclesiae Petro promissa sub nomine clavium, maxima ex parte in jurisdictione consistit. Unde ego dicerem, hanc divisionem clavis scientiae et potentiae applicatam ad potestatem remittendi peccata, de qua agimus, tam convenire in potestatem ordinis quam in potestatem jurisdictionis, quia utraque est, et ad inquirendam conscientiam peccatorum et ad absolvendum vel ligandum; et ita potest dari haec divisio de tota integra potestate, ut ordinem et jurisdictionem comprehendit.

8. *Qui sint actus istarum clavium.*—Ex dictis ergo constat qui sint actus istarum clavium; sicut enim haec claves supradictam potestatem significant, ita eosdem actus habere videntur, scilicet ligare et solvere, et hos illis communiter tribuunt Theologi. Cajetanus vero, dict. Opusc., etc., dicit, hos non esse actus adæquatos clavium, sed aperire et claudere, qui metaphorice amplius significant et comprehendunt. Ligare enim et solvere proprie tantum significant actus judiciales; at

vero claves non tantum hos actus judiciales habent, sed etiam alios, scilicet illuminare, dispensare, regere, etc., qui omnes bene comprehenduntur sub metaphora claudendi et aperiendi. Unde infert, claves secundum actus suos adæquatos esse tantum in Summo Pontifice, et ita soli Petro fuisse promissas, Matth. 16; quoad actus vero inadæquatos ligandi et solvendi, communicari aliis. Quæ doctrina in re quidem vera est, quia non est dubium quin claves universales, et quæ ad omnes actus se extendunt, specialiter datæ sint Petro et successoribus ejus. Verum etiam est, illas claves varios habere actus, ut explicatum est, eosque sub dicta metaphora aperiendi et claudendi posse comprehendendi. Addo vero etiam posse significari per actus ligandi et solvendi, ut Christus Dominus significavit Matt. 16, et explicantibz Hieron., Chrysost. et alii; et August. supra citatis locis, et 4 de Doctr. christ., c. 17 et 18; et Gregor., lib. 4 epist., c. 76, et est epist. 32. Nam hæc potestas clavium est potestas aliquo modo superior; quidquid autem superior per suam potestatem operatur, potest optime ad illos actus revocari; nam si dispensat, solvit; si præcipit, ligat, Matt. 23: *Alligant onera grata et importabilia.* Quare absolute etiam est verum, has claves esse communicatas aliis a Petro, quoad potestatem quidem ordinis perfecte, quoad potestatem vero jurisdictionis ex parte, et dependenter a capite, ut suo loco infra dicetur. Unde Euseb. Emissen., hom. in natali S. Petri, circa id: *Tibi dabo claves: Petro, inquit, principaliter dicitur; ceteris tamen Apostolis etiam dictum esse intelligi debet, et Episcopis et sacerdotibus; istis enim et clavis et potestas a Deo data est, ut non solum Ecclesiam, sed etiam caelos aperiant.*

9. *Rationibus dubitandi satisfit.*—Ad rationes ergo dubitandi facile responderetur ex dictis. Nam in locis illis Matth. 16 et 18, verum quidem est nomine clavium aliquid amplius comprehendendi præter hanc potestatem de qua nunc agimus, nam supra etiam diximus potestatem ordinis et jurisdictionis generaliter sumptam alia comprehendere, præter potestates ad hoc sacramentum pœnitentiae necessarias. Et ideo non dixi, solum hanc potestatem remittendi peccata esse claves, sed ipsam sub clavibus contineri. Si vero in illis objectionibus asseratur, in predictis locis Matthæi claves ita significare aliam potestatem, ut hanc non comprehendant, sic falsum est quod sumitur, cum illa verba ge-

neralia sint de potestate ligandi et solvendi, aperiendi et claudendi regrum cœlorum, ut in sect. 2 satis expendimus.

10. Atque hinc tandem intelligitur, has claves, prout nunc sunt in Ecclesia, esse proprias legis gratiæ; nam, licet in lege veteri aliquo modo fuerint claves, ut diximus, proprie tamen illæ non erant claves regni celorum, quia tunc non erat propria potestas remittendi peccata, nec dandi gratiam, ut supra dictum est in materia de sacramentis in genere; et quia tunc nondum erat per Christum aperita janua regni celorum. Cætera quæ de subjecto, usu et effectu clavium tractari solent, partim in præcedentibus sectionibus tacta sunt, partim dicentur infra, cum agemus de ministro hujus sacramenti et de actibus ejus, scilicet de absolutione et satisfactione seu pœnitentiae impositione.

DISPUTATIO XVII.

DE INSTITUTIONE ET NECESSITATE SACRAMENTI PŒNITENTIAE.

Explicata potestate remittendi peccata, quæ est fundamentum sacramenti pœnitentiae, agendum est de ipso sacramento. Et in hac disputatione tractamus an sit, dicturi postea de essentia et partibus ejus. Ne autem multiplicemus quæstiones, eadem inquirendo prius de sacramento, postea de confessione, suppono his vocibus apud Santos Patres eamdem rem significari. Aliquando enim vocatur hoc sacramentum absolute *Penitentia*, scilicet sacramentalis, seu propria Christianorum, ut est apud Symmachum Papam, Apolog. contra Anastasium Imperatorem, ut refert Marianus Victor, lib. de Confessione, cap. 2. Aliquando vocatur *Confessio seu Exomologesis*, ut apud Cyprian., epist. 10 et 15. Vocatur etiam *Reconciliatio seu Absolutio*, ex Augustino, epist. 180; nominatur enim sæpe totum a partibus. Unde non est necesse agere de institutione singularum partium, sed totius; nam postea explicando, quibus partibus hoc totum constet, sufficienter erunt demonstrata.

SECTIO I.

Utrum Christus Dominus in lege nova sacramentum pœnitentiae ab aliis distinctum instituerit.

1. *Primus error.*—Hic sunt duo errores extreme oppositi. Prior asserit hoc sacramentum exterioris confessionis antiquissimum esse, et institutum esse, vel ab ipso Deo in

paradiso terrestri, statim post peccatum Adæ, quando illum interrogavit: *Quid fecisti?* vel in lege veteri, quando fuerunt instituta sacrificia pro peccatis, quæ offerebantur præmissa quadam confessione. Unde et de Joanne Baptista legitur, quando ceperit pœnitentiam prædicare, Judæos ad ipsum accedentes confessos illi fuisse peccata sua. Hanc sententiam refert Glossa de Pœnitentia, d. 5, in principio. Referunt etiam quendam Petrum de Osma hunc tenuisse errorem, et damnatum fuisse in quodam Concilio Complutensi, confirmato a Sixto IV. Favereque illi videtur Waldensis, 2 tom. de Sacramentis, c. 140, dicens, confessionem non fuisse a Christo primo institutam, nam antea erat in lege veteri; Christum vero aliquid supplisse. Ille vero fortasse loquitur de confessione non sacramentali.

2. De hac ergo confessione intellecta illa sententia omnino falsa est, quia potestas remittendi peccata non fuit data hominibus ante Christum Dominum. Neque in lege veteri aut naturali erant sacramenta conferentia gratiam, aut culpas remittentia, præter remedium originalis peccati, ut in superiori tomo est ostensum. Item decuit, ut in lege gratia liberalius fieret peccatorum remissio, quam antea, et ideo illius est proprium hoc beneficium, ut etiam Concilium Tridentinum docuit, sess. 14, c. 1. Illa ergo confessio Adami magis fuit interior ad Deum quam exterior ad hominem; sicut illa Davidis, Psalm. 31: *Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam Domino.* Confessio autem, quæ fiebat in lege veteri, solum erat generalis et cærimonialis, neque ad internam remissionem peccatorum, sed ad irregularitates tollendas; nec de aliis peccatis, sed solum quantum in ipsa oblatione sacrificii pro peccato manifestabantur; licet fuerit umbra et figura hujus sacramenti; quod etiam de confessione Judeorum ad Joannem Baptistam dici potest. De hoc errore plura legi possunt in Medina, tractatu 2 de Confessione, in principio, et Navarro, de Pœnit., d. 5, a principio.

3. *Secundus error.*—Alter error est hæreticorum hujus temporis, qui negant sacramentum pœnitentiae distinctum a baptismo, quia ad salutem sufficere putant credere et baptizari, juxta illud Marci ult.: *Qui credidit, et baptizatus fuerit, salvus erit.* Quamvis enim Lutherus ipse non tam aperte negaverit hoc sacramentum, tamen discipuli ejus expresse negarunt in confessione Witember-

gensi et Antuerpiensi, atque etiam Calvin., ut constat ex Ruardo, artic. 3; Petro Soto contra priorem confessionem; et Tiletan., contra posteriorem, c. 18. Sed hic error damnatus est in Concilio Constantiensi, sess. 8 et 15 contra Wicleph, et in Florentino, in Decreto Eugenii, et latius in Tridentino, sess. 14.

Christum reliquisse in Ecclesia speciale sacramentum, quod est medium ad veniam peccatorum post baptismum commissorum. Prima veritas fidei.

4. Unde duo sunt hic certa de fide. Unum est reliquise Christum Dominum in Ecclesia speciale quoddam sacramentum, quod esset remedium ad consequendam veniam peccatorum, quae post baptismum susceptum committuntur. Ita definitur in dictis Conciliis; et patet ex tota præcedenti disputatione. Nam illa potestas non est excellentiæ, et ideo habet determinatum aetum et modum operandi. Deinde est potestas exercenda inter homines in Ecclesia visibili; et ideo necesse est, ut per aliquod signum sensibile et humanum operetur. Rursus est potestas efficax de se; et ideo necesse est ut illud signum sensibile, quo utitur, habeat promissionem gratiæ, quia sine illa non remittuntur peccata; signum autem efficax gratiæ, et habens promissionem ejus, est sacramentum novæ legis; ergo tali potestati necessario respondet aliquod sacramentum novæ legis remissivum peccatorum, quae post baptismum committuntur. Ratio seu congruentia addi potest, quia non est minor necessitas in hominibus baptizatis, nec minus periculi in peccatis, quae post baptismum committuntur, quam in eis, quae præcedunt; ergo ad Christi providentiam pertinuit remedium instituere, quo regenerati possent a peccatis resurgere. Quam rationem attigit Concilium Tridentin., sess. 14, c. 1. Supra etiam aliam adduximus, quam significavit eleganter Pacianus, epist. 3 ad Sempronianum dicens: *Sicut gentilem populum non est passus mori, ita et redemptum non patientur extingui.*

Sacramentum hoc distinctum esse a sacramento baptismi. Secunda veritas fidei.

5. Secunda veritas fidei est, sacramentum hoc, in remedium actualium peccatorum baptizatorum, hominum institutum, distinctum esse a sacramento baptismi. Ita definitum est in Conciliis Florentino et Tridentino, et traditum ab antiquis Patribus, Cypriano, serm.

de Ablutione pedum, et ep. 55, alias lib. 1, ep. 3, idem in ep. 10, alias lib. 3, ep. 14. Sumitur etiam ex Symmacho Papa, et ex Coletino Papa, in c. *Omnis*, et c. ult., 30, q. 1, ubi dicunt, fieri aliquem spiritualem filium sacerdotis per pœnitentiam, sicut per baptismum; neque minus peccare eum, qui cum filia spirituali confessionis delinquit, quam qui cum filia baptismi. Basilius etiam confessionis peccatorum, et necessitatis ejus meminit, in regulis brevioribus 229 et 288, et in id Psalm. 29: *Confitemini memoriae sanctitatis ejus*; et expressius in id Psal. 32: *Diligit misericordiam et iudicium*; ubi diserte loquitur de confessione homini facienda. Ejusdem sacramenti Cyrillus meminit, distinguens illud a baptismo, lib. 12 in Joan., c. 56. Et sumitur ex Ambros., lib. 1 de Pœnit., c. 2 et 6, et lib. 2, c. 2 et 9; et August., 22 cont. Faust., c. 29, ubi appellat *medicinam confessionis et pœnitentiae*; et ep. 23: *Non regeneratione, inquit, sed curatione*; idem, lib. 5 de Baptismo, c. 22, et circa id Psal. 146: *Qui sanat contritos corde, et alligat contritiones eorum: Quid agis? inquit, contere, confitere;* et infra: *Quæ sunt ista alligamenta? temporalia sacramenta, quibus habemus consolationem.* Idem optime, lib. 2 de Visitatione infirmorum, c. 4, et de Vera et falsa pœn., c. 10 et seqq., et 1 cont. Crescon., c. 21, ubi etiam confessionis meminit. Alia referam sect. seq. et disp. seq. Et videri potest Bellarm., toto lib. 1 de Pœnitentia; Pamel., in princ. lib. de Pœnit., Tertulliani; et Waldensis, de Sacramentis, t. 2, c. 135 et seqq.; et Pet. Soto, lect. 3 et 4 de Confessione; Ruard., art. 3; denique Theolog., d. 14 et 15, et D. Thom. sup., q. 84, art. 1. Et videri etiam possunt tractata de sacramentis in genere, et de baptismo, 3 tomo hujus 3 partis.

6. *Ratione probatur veritas.* — Ratio vero facile constat ex dictis. Primo, quia finis et effectus utriusque sacramenti longe diversus est; nam baptismus primo et per se est ad tollendum peccatum originale, et consequenter actualia, si cum illo sint conjuncta; hoc vero per se est ad tollenda peccata actualia, quae post originale remissum committuntur. Rursus baptismus est quasi prima generatio spiritualis, et ad dandam primam vitam animæ; pœnitentia vero est veluti resurrectio spiritualis; nam est ad reparandam vitam jam habitam et amissam.

7. *Hæretorum evasio.* — *Præcluditur evasio.* — Respondent novi hæretici, ad hoc

non esse necessarium novum sacramentum, quia idem baptismus, qui dum fuit præsens, excitando fidem, abstulit priora peccata, etiam jam receptus, per sui memoriam, eamdem fidem excitando, potest auferre peccata post ipsum commissa, ex vi ejusdem promissionis generalis: *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvs erit.* Unde Paul., ad Ephes. 5, solum per lavacrum dicit mundare Christum Ecclesiam suam. Quem locum tractans Augustin., 1 de Nuptiis, c. 33, dicit, per baptismum non solum præterita et præsentia peccata remitti, sed etiam illa quæ posteriori tempore committuntur. Unde etiam Fulgent., de Fide ad Petrum, c. 30, baptismum vocat sacramentum fidei et pœnitentiae. Respondeatur, in hoc multos contineri errores. Primus, quod sola fides remittat peccata, et consequenter, quod sacramenta ad hoc non conferant, nisi excitando fidem; quod supra latè improbatum est. Deinde, quod sacramentum, prius susceptum, per solam sui memoriam conferat effectum, quod nullo fundamento nititur; neque ostendi potest ulla promissio de hac re scripta, vel tradita. Imo est contra communem traditionem et doctrinam Ecclesiae. Præterea, quod baptismus præteritus debeat peccata post ipsum commissa, aperte est contra Paul., ad Hebr. 6, ubi juxta communem expositionem Sanctorum, supra etiam in hac materia tractatam, Paulus negat, lapsos post baptismum posse per baptismum renovari; et quamvis directe intendat negare iterationem baptismi, tamen aperte supponit, primum, vel potius unicum baptismum non habere talum effectum; et ideo affirmat aliam esse viam difficiliorem et asperiorem ad talia peccata remittenda, quod non esset verum, si sola memoria baptismi sufficeret. Neque hæretici possunt consequenter in suo errore hoc bene explicare; quia baptismus præteritus non potest excitare fidem, sed oportet querere aliud excitans et fidem, et memoriam talis baptismi. Unde illa promissio: *Qui crediderit, etc.*, prave ab eis exponitur; semper enim in iis promissionibus subintelligitur conditio perseverandi in justitia suscepta, vel adhibendi alia necessaria ad salutem. Paulus vero ad Ephes. 5 loquitur de modo quo regenerantur et mundantur Ecclesiæ membra, quando ad illam aggregantur. Augustinus autem, citato loco, solum exponere voluit baptismum esse principium remissionis omnium peccatorum, etiam sequentium, non quia proprie per baptismum

Sacramentum hoc secundum essentiali ritum fuisse a Christo institutum. Assertio 3.

9. Tertio dicendum est, sacramentum hoc in particulari, et secundum propriam rationem, seu essentiali ritum fuisse a Christo

Domino institutum. Non enim defuerunt Catholici, qui circa hoc erraverint. Nam Glossa, in dict. principio de Pœnit., d. 5, dixit esse institutum ab Ecclesia, vel a Jacobo in sua Canonica, cap. 5, quam nonnulli Canonistæ secuti sunt, ut ibi Navarrus refert. Tribuiturque etiam Erasmo in libro de modo confidendi, et in Colloquis puerorum, ut videre licet in Petro Soto, lect. 5 de Confessione. Item tribuitur B. Rhenano, in Scholiis ad Tertull.; D. item Bonav., d. 17, 2 p., art. 1, q. 3, dicit, absolutionem fuisse a Christo institutam, confessionem ab Apostolis, significans, Christum solum in communi reliquise potestatem remittendi peccata, commisso autem Apostolis, ut modum definirent, et ipsos instituisse modum confessionis. Idem sentit Alexander Alens., 4 p., q. 47, alias 76, memb. 3, art. 2. Et sumpserunt ex Hug. Victor., l. 2 de Sacramentis, p. 14, c. 1. Possent tamen exponi de institutione quoad præceptum, non vero quoad significationem et efficaciam sacramentalis. Nec multam ab hac sententia discrepat Jansen., in Concordia, cap. 47, dicens, Apostolos ex Spiritu Sancti inspiratione intellexisse hanc fuisse Christi intentionem, eamque Ecclesie tradidisse. Quod tamen pio et sano modo exponi posset. Nihilominus, simpliciter loquendo, conclusio posita de fide est, definita in Concilio Tridentino, tum in genere, sess. 7, tum in specie, sess. 14. Et probata est a nobis late in tomo 3 hujus 3 p., in omnibus sacramentis. Nam illa instituere tanquam signa efficacia gratiae, pertinet ad potestatem excellentiae, quam Christus Apostolis non communicavit; neque hic sunt aliquæ rationes speciales.

10. *Quo tempore et loco Christus hoc sacramentum instituerit. Opinio Armacani rejicitur.* — Quæri vero potest, quo tempore vitæ suæ vel quo loco Evangelii Christus Dominus hoc sacramentum instituerit. Armacanus, l. 11 de Quæstionibus Armenorum, c. 14 et 15, dixit, Christum instituisse hoc sacramentum Matth. 10 et Luc. 6, quando Apostolos misit ad prædicandum, quia ex tunc Apostolicam dignitatem illis contulit, ad quam pertinet potestas, quam in hoc sacramento exercerunt. Est tamen falsa et improbabilis sententia, quia in illis locis nullum est verbum ex quo talis institutio colligatur. Deinde, quia potestas in corpus mysticum non datur ante potestatem in corpus Christi verum; tunc autem Apostoli non habebant potestatem consecrandi corpus Christi. Item quia Christus postea de-

dit potestatem remittendi peccata, tanquam novam. Denique falsum est tunc fuisse discipulos creatos Apostolos; quia non sunt missi in universum mundum; sed potius illis dictum est: *In viam gentium ne abiéritis.*

11. *Aliorum opinio.* — Alii dixerunt, hoc sacramentum fuisse institutum in nocte coenæ. Quod significat Cyprianus, de Ablutione pedum. Et fortasse tunc Christus instruxit Apostolos de statu Ecclesiæ futuræ, et consequenter de hoc sacramento, ut postea instituendo et tradendo. Quod vero ex tunc ita illud instituerit, ut significationem et efficaciam gratiae habere tunc cœperit, probabile non est; quia ante datam potestatem remittendi peccata, non potuit sacramentum hoc tam efficiaciam habere, et consequenter nec practicam significationem. Unde D. Thomas supra, q. 84, art. 6, quasi per partes sentit factam esse hanc institutionem; quem locum ibi declaravimus. Aliter vero in 4, d. 22, q. 2, art. 3, quæstiunc. 3, eamdem distinguit institutionem. Nam Math. 4 dicit esse factam quoad utilitatem; Luc. 13, quoad necessitatem; Joan. 20, quoad potestatem; et possumus addere Jacob. 5, quoad promulgationem.

12. *Vera sententia.* — Simpliciter tamen dicendum est, hoc sacramentum fuisse institutum Joan. 20. Quod jam nunc certum est ex doctrina Concilii Tridentini, sess. 14, cap. 1. Et declaratur breviter ex dictis, quia antea non potuit institui, cum antea non fuerit data potestas. Nam in illis locis, quæ D. Thomas affert, prædicta est utilitas, vel necessitas; non data, vel instituta potestas. Præterquam quod in illis magis est sermo de pœnitentia in commune, quam de hoc sacramento. Nec post illud tempus dilata est institutio, cum tunc fuerit plene data potestas, ita ut ex tunc exerceri potuerit; ergo tunc facta est institutio; quod magis ex sectione sequente constabit.

SECTIO II.

Utrum hoc sacramentum sit medium necessarium ad remissionem peccati mortalis post baptismum commissi.

1. *Necessitas sacramenti hujus duplex.* — Duobus modis potest considerari necessitas in hoc sacramento. Primo antecedenter ad ipsam institutionem, ita ut fuerit causa illius; secundo consequenter ad ipsam institutionem, scilicet ut sit effectus ejus. Priori modo certum est, illam non posse esse necessitatem

simpliciter; quia sine hoc sacramento potuerint homines baptizati consequi remissionem peccatorum, et salvari, sicut ante legem gratiae fiebat. Si vero necessitatis nomen ad utilitatem extendatur, sic dici potest antecessisse aliquam, et magnam, propter quam hoc sacramentum institutum est; de illa vero sufficienter dictum est in sectione præcedenti. Hic ergo agimus de necessitate simpliciter, supposita institutione.

2. *Quorundam opinio.* — Multi ergo hæretici hanc necessitatem negarunt. Ex Catholicis vero, quamvis omnes admittant hoc sacramentum esse necessarium ex Ecclesiastico precepto, nonnulli tamen negant esse medium necessarium ex vi institutionis Christi Domini. Quod sentiunt Hugo de S. Vict., Alens., Bonav. et Jansen., citati sect. præced. Alii vero Catholicæ Doctores dixerunt, saltem hoc non colligi ex Scriptura, Scot. in 4, d. 17, q. unica, § *In ista quæstione*; Gabr., q. 1, art. 1; Med., Cod. de Confessione, quæst. 2; Caj. Joann. 20, negat hujusmodi necessitatem colligi ex illo loco Joann. 20. Et hoc est fundamentum hujus sententiae. Nam licet Christus Dominus Ecclesiæ dederit potestatem ad remittenda peccata mediante hoc sacramento, non tamen inde colligitur esse necessarium ad tales effectum, sed utile. Sicut, licet instituerit confirmationem et extremam unctionem ad proprios fines et effectus, reliquit illa sacramenta ut utilia ad tales fines et effectus, non ut necessaria. Si autem inde non colligitur, nullus est in Scriptura locus, unde hoc sufficienter colligatur; nam alia, quæ afferri solent, ut Luc. 13, cum similibus, probant necessitatem pœnitentiae in genere, non vero necessitatem hujus sacramenti.

Sacramentum hoc ex Christi institutione esse medium necessarium ad remissionem peccatorum post baptismum commissorum.

3. *Quomodo Tridentinum colligat necessitatem hujus sacramenti.* — Nihilominus dicendum est, sacramentum hoc ex Christi Domini institutione esse medium necessarium ad remissionem peccatorum obtinendam, quæ post baptismum commissa sunt. Hæc assertio dicitur tradita a Sixto IV, in quadam Extravag. contra Petrum de Osma, quam refert Castro, in verb. *Confessio.* Insinuatur etiam in Concilio Constantiensi, sess. 8 et 15, ubi damnantur errores Joannis Wicleph. Præcipue tamen definita fuit in Concilio Tridentino, sess. 14, can. 6, quod statuit, confessionem jure divi-

no esse ad salutem necessariam; ideo enim confessio necessaria est ad salutem, quia est necessaria ad sacramentum pœnitentiae, et ad peccatorum solutionem a sacerdote obtinendam, ut ibidem cap. 5 et can. 7 definit; quam solutionem ad salutem esse necessariam, idem Concilium docet; colligitque ex verbis Christi, Joann. 20: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remisit peccata, remittuntur eis.* In qua collectione consistit præcipua difficultas hujus materiæ, et ideo accuratus explicanda est. Concilium Tridentinum ex eo colligit hanc necessitatem, quod *Christus e terris ascensurus ad celos, sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit, tanquam praesides et judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in que Christi fidèles cederint, quo pro potestate clavum, remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient.* In quibus verbis hæc illatio virtute continetur: Christus constituit sacerdotes judices peccatorum mortalium; ergo judicium eorum, et consequenter sacramentum pœnitentiae, quod idem est, est medium necessarium ad remissionem talium peccatorum ex vi ejusdem institutionis.

4. *Difficultas prima circa illationem.* — *Secunda.* — *Tertia.* — *Quarta.* — Hæc vero consequentia nonnullas patitur difficultates. Prima est, quia, licet Christus instituerit judicium sacerdotum tanquam utile et sufficiens ad remissionem peccatorum, non inde fit instituisse etiam ut necessarium; nam illud prius generalius est, et ex hac parte videtur illatio esse ab ampio, ut inquit, ad non amplum affirmative, quæ in virtute est ex puris particularibus; quia multa possunt esse media utilia, seu sufficientia ad eumdem finem, et plures causæ ad eumdem effectum, quamvis nulla earum necessaria simpliciter sit. Secundo obstat, quia in simili forma videtur eadem illatio non esse bona, quia etiam constituit Christus sacerdotes judices peccatorum venialium; nam etiam in sacramento pœnitentiae de illis judicant, et ea remittunt; et tamen non sequitur judicium eorum esse medium necessarium ad remissionem peccatorum. Tertio est difficultas in probatione illius consequentiae, quam Concilium subjungit, dicens: *Constat enim sacerdotes judicium hoc incognita causa exercere non potuisse.* Hæc enim ratio optime probat confessionem esse necessariam ad illud judicium; non tamen probat ipsum judicium esse necessarium ad remissionem peccatorum; quod erat inferen-

dum et probandum. Et præterea est quarta difficultas, quia hoc ipsum, nimirum, remissionem peccatorum esse dandam a sacerdotibus per modum judicii, licet a Concilio tradatur ex perpetuo sensu Ecclesiæ, non est tamen in Evangelio expressum, quia illa verba: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, etc.*, valde generalia sunt, et possent alii modis verificari; ergo quamvis admittamus illam argumentationem Concilii, nihil minus non inde satis probatur, necessitatem hanc sufficienter colligi ex illis verbis Joannis, cum antecedens ipsum et fundamentum totius illationis non satis ex illis colligatur.

Locus Joan. 20 expenditur.

5. Propter hæc dicere posset aliquis, verba illa Joannis per se non sufficere ad hanc veritatem demonstrandam; neque id voluisse Concilium docere; sed ex illis, adjuncta declaratione Ecclesiæ et traditione, hanc veritatem haberi. Sed hoc duplum sensum habere potest: unus est, ut traditio Ecclesiæ aliquid addat et doceat in hoc negotio, quod illis verbis, vel expresse ac formaliter, vel virtute et per necessariam consequentiam non contineatur, sed aliunde manaverit ex doctrina Apostolorum, et ex utroque compleatur fundamentum hujus veritatis. Quale esset, si quis diceret, ex illis verbis haberi potestatem remittendi peccata, Apostolos autem docuisse Ecclesiam, mentem Christi fuisse, ut illa remissio exerceretur per modum judicii; aut, si quis diceret ex illis verbis haberi, sacerdotes esse judices, Apostolos vero declarasse esse unicos, ac necessarios judices. Alius sensus est, verba quidem ipsa Christi in se sufficienter continere hanc veritatem, Ecclesiam autem sua traditione vel definitione declarasse hunc esse sensum verborum Christi; quia ad ipsam, seu caput ejus pertinet hujusmodi authentica declaratio, et sensus ille non est tam clarus, quin fuerit necessaria. Priorem modum dicendi significarunt Scotus, Cajetanus, et alii Scholastici supra citati, quorum opinio ante Concilium Tridentinum tolerari poterat, quia nondum res erat satis declarata.

6. Nunc vero posterior dicendi modus certus est, qui est manifeste intentus a Concilio Tridentino. Nam in c. 4 dicit, *illo tam insigni facto, et verbis tam perspicuis dedisse Christum Apostolis, et eorum legitimis successoribus potestatem ad reconciliandum fideles post baptismum lapsos; et universos Patres ait,*

verba illa ita intellexisse, utpote satis per spicula; non ergo aliquid eis addendo, quod in ipsis non contineatur, sed id, quod in eis continentur, declarando. Loquitur autem Concilium de reconciliatione judicaria, qualis fit in hoc sacramento; et ideo inde etiam colligit institutionem hujus sacramenti. Et ex hoc principio infert in sequentibus capitibus differentiam inter hoc sacramentum et baptismum; colligit etiam partes hujus sacramenti; ac denique, c. 5, concludit ejusdem sacramenti necessitatem, ut contentam in eisdem Christi verbis, declarans hunc esse sensum illorum verborum *juxta Ecclesiæ consensum*. Quomodo autem hoc verum habeat, et persuadeatur ratione, præter Concilii auctoritatem, explicabitur melius respondendo ad difficultates tactas.

Quorundam responsio ad primam difficultatem circa Concilium.

7. *Vide Richardum, d. 47, art. 3, q. 1.*
— *Rejicitur.* — Ad primam respondent aliqui, sacerdotes non fore veros judices, nisi possent fideles compellere, ut de causis suorum peccatorum *coram* ipsis agerent; nam, si liberum est reo *accusari*, vel non accusari coram aliquo, ut ab eo judicetur, ille non potest dici verus *judex*, sed ad summum arbitrarius. Hæc vero *responsio* non satisfacit, primo, quia, licet daremus totum, quod assumitur, non satis inferretur hæc necessitas ex vi solius divini juris, sed ad summum colligeretur, esse in Ecclesia potestatem ad compellendum fideles ad confessionem peccatorum per Apostolicum præceptum; quod alii auctores facile admittunt. Secundo, illud, quod assumitur, verum non est; nam, ut aliquis sit verus *judex*, non est necesse, quod possit alium compellere, ut *coram* se judicandus appearat; nunc enim multi sunt sacerdotes in Ecclesia habentes jurisdictionem, et verum judicium exercentes in hoc sacramento, qui non possunt alios compellere, ut sibi confiteantur, sed voluntarie accedentes et se accusantes judicant. Nec tamen sunt judices arbitrarii, neque habentes jurisdictionem a reis ex illis subjacentibus, sed sunt judices delegati a supremo judice, ita tamen, ut cum plures sint delegati, vel ordinarii judices, liberi sunt poenitentibus, ad quem voluerint accedere; propter quod aliquando vocantur arbitrarii, seu voluntarii judices. Ad hunc ergo modum intelligi posset respectu totius potestatis remittendi peccata communicate homi-

nibus; nam comparatione Dei omnes sacerdotes, participantes illam potestatem, sunt quasi judices delegati ab ipso, seu vicarii ipsius; potuit autem eis committere vices suas, et veram jurisdictionem in favorem et utilitatem reorum, absque necessitate, sed relinquendo in arbitrio eorum, ut vel sacerdotibus se submitterent, vel, si mallent, coram supremo judice immediate comparerent. Quod etiam satis confirmat exemplum de peccatis venialibus, nam respectu eorum etiam sacerdotes sunt judices; et tamen non possunt compellere ad illorum confessionem.

8. *Alia solutio.* — *Scotus a Soto reprehendit.* — Alii respondent, Christum Dominum ex vi illorum verborum erexit in Ecclesia publicum tribunal, in quo cause peccatorum baptizatorum hominum tractarentur, et terminarentur, et in eo constituisse sacerdotes ut ordinarios judices; quando autem in aliqua republica bene instituta rex constituit aliquod tribunal simile, illud est quasi unum refugium, et necessarium medium ad lites terminandas; sic ergo ex prædicta Christi institutione recte colligitur necessitas hujus medii ad peccatorum causas tractandas, et eorum remissionem obtinendam. Hanc *responsionem* insinuat Soto, d. 48, q. 1, art. 1, ubi hanc consequentiam existimat evidenter: *Sacerdotes sunt judices ordinarii; ergo sunt judices necessarii*; quia, si non essent necessarii, non haberent vim coercivam; ergo non essent judices ordinarii. Et ideo acriter invenit in Scotum, eo quod vocaverit sacerdotes judices arbitrarios ex vi verborum institutionis.

9. *Soto impugnatur.* — Sed ipse Soto ex parte procedit æquivoce, non distinguens inter judicem arbitrum et arbitrarium; et recte probat sacerdotes non esse judices arbitrarios, id est, habentes jurisdictionem ex conventione partium, in quo sensu non est locutus Scotus. Non tamen videtur satis probasse Soto, sacerdotes esse judices necessarios, vel (quod idem est) non esse arbitrarios, ut Scotus aiebat. Primo quidem, quia non omnes sacerdotes sunt judices ordinarii, sed ex commissione, ut constat ex adductis disp. præced., sect. 3, et infra disputando de ministro latius dicitur. Reliqui vero, licet dicantur ordinarii judices, quatenus sunt animarum pastores ex officio, tamen comparati ad Christum sunt judices delegati, *juxta illud Pauli, 2 ad Cor. 5: Pro Christo ergo legatione fungimur*, quia solum sunt vicarii ipsius; ni-

hil autem repugnat, ut in proximo puncto dicebamus, aliquem esse judicem delegatum, et non esse necessarium in prædicto sensu; Soto vero omnem judicem, qui non accipit a reo potestatem, sed a principe, ordinarium judicem vocat; nam ex eo solum probat sacerdotes esse judices ordinarios, quia non a poenitentibus, sed a Christo potestatem accipiunt. Secundo, quia, licet in bono sensu demus omnes sacerdotes esse judices ordinarios, non sequitur esse necessarios; nec illa consecutio recte probatur ex eo quod non haberent vim coercivam.

10. *Duplex vis coerciva in judice.* — Duo bus enim modis intelligi potest vis coerciva in judice: primo, ut compellat reum sistere in judicio, et causam coram se agere; et hoc sensu non est de ratione judicis ordinarii, ut habeat vim coercivam; nam, sicut ostensum est hoc non esse de ratione judicis delegati, ita ostendit potest non esse de ratione judicis ordinarii. Quia etiam potest princeps duos aut tres praetores tanquam ordinarios judices in civitate constituere, et nulli eorum dare potestatem coercendi cives ad agendas causas coram ipsis, sed hoc voluntati subditorum relinquere. Et facilius hoc fieri posset, si princeps sibi reservaret potestatem judicandi, et coercendi eos, qui nollent ab inferioribus judicibus a se institutis judicari. Ita ergo facile intelligere possumus fuisse a Christo factam hujus judicii institutionem, et fecisse sacerdotes judices ordinarios pro his qui vellent ab ipsis judicari, non dando potestatem sacerdotibus, ut eos cogere possent venire ad suum judicium, imo nec suo divino præcepto eos ad hoc compellendo, sed eis liberum relinquendo, ut si potius vellent a Deo solo immediate judicari, coram eo possent suam causam agere; vel si hoc ipsi in hac vita negligenter, Deus ipse suo tempore ad judicium cogeret. Atque hic modus institutionis eo est facilior in hoc judicio, quod ad favorem et commodum rei totum ordinatur; et ideo potuit arbitrio ejus relinquiri, ut eo uteretur, si vellet.

11. Alio vero modo intelligi potest, vim coercivam esse necessariam in judice ordinario ad judicium ipsum perficiendum, postquam accusatio causæ ad ipsum delata est. Et hoc sensu facile admittam esse necessariam aliquam vim coercivam in eo judice, ad quem spectat justum de criminibus judicium ferre, quia necesse est ut possit crimina punire, quod non fit sine aliqua coactione pro-

portionata pro ratione judicii. Hoc autem modo habent sacerdotes vim coercivam, etiam in eos pœnitentes, qui alias non tenebantur, nec cogi poterant eis confiteri. Nam postquam confitentur, possunt eis dignam satisfactionem imponere, et ad illam implendam eos obligare, quæ est coactio huic foro accommodata, quia in eo tota causa voluntarie agitur, ideoque per voluntariam ipsiusmet rei executionem satisfactio exhibenda est. Denique totus hic discursus confirmatur exemplo ad ducto de peccatis venialibus; nam sacerdotes etiam sunt judices ordinarii talium peccatorum, licet non habeant vim coactivam in pœnitentes, ut eos compellant ad confessionem eorum, quia nihilominus habent potestatem ordinariam (modo supra exposito) ad absolvendum ab ipsis, et ad puniendum illa per impositam satisfactionem, postquam reus illa confiteri vult.

12. Sotii conjectura probabilis existimatur. — His rationibus sine dubio probatur, ex illa sola responsione Sotii, seu (quod idem est) ex præcisa potestate remittendi peccata a Christo suis ministris concessa, non colligi omnino evidenter, et efficaciter prædictam necessitatem; quia rationes factæ saltem demonstrant, potuisse Christum instituere hoc sacramentum, et dare prædictam potestatem modo declarato, et stante illo modo institutionis potuisse dicere: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;* ac si virtute diceret: *Ego jam non judico quemquam quoad remissionem peccatorum in hac vita, sed omne judicium vobis committo;* nam moraliter loquendo, hic est sensus principis, quando simili modo suas vices committit, et præsertim quando lege stabili ac perpetua tale judicium instituit. Quem sensum insinuare mihi visus est August., lib. 50 Hom., in 49, dicens: *Agite pœnitentiam, qualis agitur in Ecclesia; infra: Nemo sibi dicat, occulte ago, apud Deum ago;* infra: *Ergo sine causa dictum est: Quæ solveritis in terra, erunt soluta et in celo; ergo sine causa sunt claves dæcæ Ecclesiæ Dei, frustramus Evangelium Dei, frustramus verba Christi, promittimus quod ille negat.* Quod verbum ultimum expendendum animadverto. Nam Augustinus nulla verba negativa Christi retulerat, sed tantum affirmativa: *Quæ solveritis, soluta erunt, et nihilominus ait, qui promittit remissionem nisi per hanc potestatem, promittere quod Christus negat; ergo intellexit, per illa verba ita Christum commisso hominibus illam potestatem, ut eo ipso statuerit illa non uti, nisi per ipsos.* Et in eodem sensu dixerunt Bernardus et alii Patres, tam esse mirabilem potentiam Petri, ut necessarium sit sententiam ejus præcedere sententiam cœli.

13. Tertia et genuina solutio. — Hæc vero conjectura fiet efficax et convincens ratio, si tertiam responsionem addamus. Dico ergo ad difficultatem primam, procedere ex falso fundamento, quia Concilium non colligit hoc judicium esse medium necessarium ad remissionem peccatorum, ex eo solum, quod sacerdotes instituti sint judices; sed ex eo, quod tales sint judices, ut ad eos pertineat remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronunciare; hæc enim fere verba Concilium interposuit; et in eis posita est vis istrationis, et solutio difficultatum omnium. Quia

dit Filio; quia licet principalis potestas semper apud Patrem maneat, statuit tamen non per se quatenus Deus est, sed per Christum Deum hominem hanc potestatem exercere; et hoc fuit Christo potestatem concedere, illum scilicet facere unicum, et immediatum ac ordinarium judicem hominum, juxta illud Act. 17: *Statuit diem, in quo judicaturus est orbem in æquitate in vitro, in quo statuit, etc.;* ita ad hunc fere modum recte intelligimus, datum esse Apostolis potestatem, et hanc vim et energiam habere verba illa: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;* ac si virtute diceret: *Ego jam non judico quemquam quoad remissionem peccatorum in hac vita, sed omne judicium vobis committo;* nam moraliter loquendo, hic est sensus principis, quando simili modo suas vices committit, et præsertim quando lege stabili ac perpetua tale judicium instituit. Quem sensum insinuare mihi visus est August., lib. 50 Hom., in 49, dicens: *Agite pœnitentiam, qualis agitur in Ecclesia; infra: Nemo sibi dicat, occulte ago, apud Deum ago;* infra: *Ergo sine causa dictum est: Quæ solveritis in terra, erunt soluta et in celo; ergo sine causa sunt claves dæcæ Ecclesiæ Dei, frustramus Evangelium Dei, frustramus verba Christi, promittimus quod ille negat.* Quod verbum ultimum expendendum animadverto. Nam Augustinus nulla verba negativa Christi retulerat, sed tantum affirmativa: *Quæ solveritis, soluta erunt, et nihilominus ait, qui promittit remissionem nisi per hanc potestatem, promittere quod Christus negat; ergo intellexit, per illa verba ita Christum commisso hominibus illam potestatem, ut eo ipso statuerit illa non uti, nisi per ipsos.* Et in eodem sensu dixerunt Bernardus et alii Patres, tam esse mirabilem potentiam Petri, ut necessarium sit sententiam ejus præcedere sententiam cœli.

14. Propter quod, sicut pœnitentia absolute dicitur a Sanctis Patribus fuisse semper secunda tabula post naufragium, ita et sacramentalis pœnitentia in nova lege, ut Concilium Tridentinum indicavit, et sumi potest ex Hieron., ep. 64, et ex aliis supra adductis, disp. 1 hujus materiæ, sect. 1. Denique hie sensus horum verborum optime confirmatur ex aliis similibus, quibus promissæ sunt claves Ecclesiæ, et sub ea metaphora promittitur potestas claudendi et aperiendi regnum cœlorum; quia necesse est ut regnum cœlorum non possit patere peccatori sine actu hujus clavis; nam illud vere dicitur sub clave esse clausum, quod sine clave aperiri non potest, ut in eadem metaphora Apoc. 3 declaratum est. Ubi cum de Christo dictum fuisse: *Qui habet clavem David,* subditur: *Qui claudit, et nemo aperit, et nemo claudit;* idem ergo est proportione servata de clave Petri. Sic ergo in utroque actu illius clavis necessitas mediæ continetur.

15. Objectiones quædam contra resolutionem. — **Prima.** — **Secunda.** — **Tertia.** — **Quarta.** — Sed dicet aliquis, etiam nunc non posse sacerdotem ita retinere peccata, quin sine ejus absolutione illa tollantur, si pœnitens contritionem habeat; ergo ex potestate retinendi non colligitur necessitas mediæ. Item objicit Jansenius, in Concord., c. 147, quia *retinere*, non solum significat non remittere, sed etiam aliquem positivum actum ligandi, aut obligandi, ut ex vi et proprietate verborum constat; ergo ex verbo retinendi negative explicato non potest sumi efficax argumentum, quia, cum præcipue dicat actum positivum, inde solum potest haberi, quod sacerdos solverit, vel ligaverit, solutum, aut ligatum manere; cum hoc tamen stare poterit, ut quamvis ipse neque solvat, neque liget, homo alia via solvatur, vel ligetur. Rursum hic etiam urget difficultas de peccatis venialibus, nam de illis potest confessor absolutionem negare ea retinendo, si revera non sit dispositus pœnitens ad eorum remissionem; et nihilominus respectu illorum non infertur necessitas mediæ. Accedit tandem, quod sicut remissio, ita et retentio potest intelligi non absolute, sed supposita voluntaria subjectione peccatoris. Unde solum fit, posse sacerdotem retinere peccata, supposita confessione eorum, si non judicet pœnitentem esse dignum; peccata vero sibi non confessa non propterea poterit retinere; et ita non concluditur, confessionem peccatorum esse necessarium medium ad remissionem eorum.

16. Prima objectionis solutio. — Ad priam objectionem respondetur, eum, qui per contritionem nunc consequitur remissionem peccatorum, semper manere obnoxium huic judicio; et ideo neque consequi talem remissionem sine ordine ad illud, neque omnino manere solutum, quia licet maneat liber a culpa coram Deo, semper manet obligatus sistere in hoc tribunal, ut sententiam absolutionis vel retentionis peccatorum in illo audiatur. Et in hoc sensu accipiendum est, quod significat Adrian., q. 2 de Confess., licet peccata tunc non retineantur quoad culpam, retineri quoad obligationem confitendi. Non enim potest esse sensus, quod potestas retinendi peccata, data sacerdotibus, proxime et directe sit ad retinendam obligationem confitendi, et non potius ad retinenda ipsam peccata; hoc enim plane falsum est, tum quia

¹ Vide Waldensem, 2 tom. de Sacramentis, c. 138.